

## זבחים דף ט

**עניין: אין כפרה למתים, יזכור ביוה"כ**

## שו"ע הלכות יום הכיפורים או"ח סי' תרכא

י' נהגו לידור צדקה ביום הכיפורים (ד' ב' בער  
(ח) המתים: הגה (י) ומוכרין נשמותיהם (י') דהמתים גם  
כן יש להם י' כפרה ביום הכיפורים:

## בית יוסף הלכות יום הכיפורים או"ח סו"ס תרכא

ו כתב המרדכי (שם) מה שהורגלו לידור לזקה ביום הכיפורים עבור המתים יש להניח ראייה מספיקה (שופטים פסקא רי) דמיא צפרשת  
עגלה ערופה (דברים כא ח) כפר לעמך ישראל אלו החיים אשר פדית אלו המתים מלמד שהמתים לריבין כפרה (ח): וכתב הרומק  
(סי' ריו ד"ה ומה) מה שפוסקין לזקה עבור המתים ביום הכיפורים יש להם אסמכתא שכתוב בסוף פרשת תלוא (שמות ל י) הכיפורים  
אחת בשנה יכפר וסמוך ליה ונתנו איש כופר נפשו ליי' ומה מועיל למת שהחי נותן לזקה בעצורו אלא יי' נותן לזכות החיים והמתים

## ספר חסידים

**תתשעא** כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' (דברים כ"א ח') אמרו [א] ראוייה כפרה  
זו שתכפר אף על יוצאי מצרים כלומר על כל המתים שיצאו ממצרים  
ואיך יכול המעשה לכפר על מי שלא עשה בחייו והלא חטאת שמתו בעלי' למיתה  
אזלא [ב] שאין כפרה לאחר מיתה כי בחבלי מות האדם נתכפר לו עונותיו [ג] אלא  
כך אמר הקב"ה ברא מזכי אבא [ד] כגון שהאב חוטא ונותן את בנו ללמוד תורה  
ומעשים טובים הואיל וע"י האב זכה הבן ברא מזכה אבא ואם האבות צו לבנים  
לעשות דברים לאחר מותן הרי כשעשו הבנים כאלו יעשו האבות [ה]. ומכאן תקנו  
שנודרין צדקה שייטב לאותן שכבר מתו [ו] ומצינו שהמתים מתפללין על הבנים [ז]  
שנאמר (שמות ט"ז י"ד) ותעל שכבת הטל פילול שכיבת שוכבי קבר (א). וכן מועיל  
למתים שהחיים מתפללים עליהם או צדקה שנותנים עליהם. וצדקה תציל ממות  
(משלי י"א ד') ממות שבוה העולם וממות שלעתיד שהרי שמואל ביקש על לוי  
בברכות [ח] וכ"ש אם נותנים צדקה בשבילו כי מה לי תפלה מה לי צדקה ודוקא  
בעוה"ז יכול להטיב לנפש המת ואם שתק בעוה"ז ולא ביקש גם לא יבקש לעתיד ואם  
ביקש בעוה"ז מטיבין למת. ור' מאיר אמר כשאמות אעלה עשן מקברו דאחר ור'

אם אותו המת בחיים היה נותן  
לזקה ואם היה עני אותו המת אך  
לבו כנובז והיה נותן אם היה לו אז  
מועיל לו קצת כי החי יכול לנקש  
להקל דין המת כדוד על אשכול  
(סוטה י'): [ג] וכרבי יוחנן על אחר  
אבל אם נתן בעבור רשע אין מועיל  
ונותנים לכבוד המתים שהלדיקים  
מליצים על אלאיהם ע"כ:

## בית האוצר מערכת א-י

**כ"ל פו** אין כפרה למתים. לי הגמ' זבחים (דף ט' ע"ב)  
לענין שאין מה מתכפר ע"י קרבן שמיא עליו  
אדם וי' וזהו רק ככפרת קרבן אבל עלם ענין כפרה ש"י  
שער גם כמות ע"י חי ומתואר בקדושת (דף ל"א ע"ב) דתוך  
י"ב חודש לאחר פטירת אביו אומר הריני כפרת מלכתי וע"פ  
סוכה (דף כ' ע"א) אר"ל הריני כפרת ר' חייא וכינוי ע"פ כרטי' דפי'  
ולאחר פטירתם אחר כן [ולולי פירשי' ה' אפשר לומר דאמר כן

ט'] וע' תנחומא (האזינו) אקרא דכפר לעמך ישראל אף פדית ד'  
מלכו שהחיים פדיון את המתים בלזקה ע"פ בלחונה ובספרי  
שופטים מלמד שהמתים לריבין כפרה ט' וע' הרי"ט (דף ו' ע"א)  
כפר לעמך ישראל אף פדית ד' ראו' כפרה זו שכתב על יו"א  
מלכים וע"פ דאמר דהוא משמע מן דמכפרה (עגלה ערופה) אחים  
מכפרה נתי אחים עד יו"א מלכים ע"פ ועכ"פ מתואר ככ"ז  
דש"י כפרה למת ע"י חי [וע"פ סנהדרין (דף מ"ז ע"ב) איבעיא  
למי קבורה משום ביוזא או משום כפרה ונכ"י כי ה"י דמיהו  
ליה כפרה בהעמנה זו שמועדין ומשפילין אותו בתחיותו וע"פ  
נרש"י שם במשנה ולא היו מתאבלין עליהן (על רחמי ב"ד) מי  
שיא ביוזא כפרה לכן וע"פ שם (דף מ"ז ע"א) סי' יפה למת  
שנפטר מתו לאחר מיתה מה לא נכפר ולא נקבר ט'. ובנרש"י  
סי' יפה ט' דיש לו כפרה בנ"י ואל דמחויבים עניי כפרה הג"ל  
מכפרת קרבן דאמר' בה דאין כפרה למתים וכנ"ל:

**הנה** לפי כלל ז' אות ג' נכחתי טעם הדבר ולא ש"י כפרה  
למת ע"י קרבן דהוא משום דנכרעטת מתיב אדם כי  
יקריב מנח ומת לאו אדם מיקרי כמטאור בש"ס מריעות (דף ו'  
ע"ב) והארכתי ט' לפי כלל הג"ל וע"פ מה לאו בר קרבן הוא:  
**ורנה** יל עוד טעם דאין כפרה למתים דהוא משום דמיתה  
מכפרת כפרת הקרבן ואל' כפרת הקרבן ט' ומחומכו

## שפת אמת ויקרא תרמ"ג

**בשם** מו"ז ז"ל על המאמר בתנא דבי  
אליהו<sup>1</sup> ובמדרש<sup>2</sup> כל האומר פסוק  
(ויקרא א, יא) ושחט בו' צפונה לפני ה' הקב"ה  
זוכר לו עקידת יצחק דכתיב (שם ב) כי יקריב  
מכם בו' מן הבהמה בו' הבקר בו'. הענין  
הוא כי צריך להיות הרצון למסור נפשו  
לה'. רק ה' יתברך נותן להיות הבהמה  
תמורת האדם. וזה פעל יצחק אבינו במה  
שנעקד. והקב"ה קיבל שה חלופו. נמצא  
עיקר הקרבן הוא מן האדם עכ"ז ז"ל. וזה  
ענין הסמיכה בכל כחו<sup>3</sup>. דבמחשבה ורצון  
הוא מוסר נפשו. רק שצריך להיות פעולה  
במעשה גם כן. וזה נעשה על ידי הבעלי  
חיים. אבל הפנימיות יש גם עתה. לכן

## רמב"ן ויקרא א, ט

ויותר ראוי לשמוע הטעם שאומרים בהם, כי  
בעבור שמעשי בני אדם נגמרים במחשבה ובדבור  
ובמעשה, צוה השם כי כאשר יחטא יביא קרבן,  
יסמוך ידיו עליו כנגד המעשה, ויתודה בפיו כנגד  
הדבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי  
המחשבה<sup>92</sup> והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו  
של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על  
המזבח כנגד דמו בנפשו, כדי שיחשוב אדם  
בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו,  
וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו<sup>93</sup> לולא חסד  
הבורא שלקח ממנו תמורה<sup>94</sup> וכופר הקרבן  
הזה<sup>95</sup>, שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפשו<sup>96</sup>,  
וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו<sup>97</sup>, והמנות<sup>98</sup>  
להחיות בהן מוריו<sup>99</sup> התורה שיתפללו עליה<sup>100</sup>.  
וקרבן התמיד, בעבור שלא ינצלו הרבים מחטוא  
תמיד<sup>101</sup>. ואלה דברים מתקבלים מושכים את הלב  
כדברי אגדה<sup>102</sup>.